

Asia: Työryhmän esitys metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelmaksi (VN/32558/2021-MMM-7)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsäpuiden siemenhuolto on olennainen osa kestävästä metsätaloudesta. Jaksollisen kasvatuksen lakisääteinen uudistamisvelvoitteen toteuttamiseen metsänviljelyaineistoa on oltava saatavilla koko maassa ja kaikilla viljeltävillä puulajeilla. Siemenviljelyksiä perustamalla turvataan metsänuudistamisessa tarvittavan metsänviljelyaineiston saatavuus ja viedään Suomessa vuosikymmenten ajan harjoitetun metsänjalostuksen hyödyt käytäntöön. Valmisteilla olevaa siemenviljelyohjelmaa tarvitaan asian tärkeyden, siemenviljelysten perustamisen kalleuden, sekä perustamisen ja ensimmäisten satojen pitkä aikavälin vuoksi. Viimeisin, vielä käynnissä oleva metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelma valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriön asettamassa laajapohjaisessa työryhmässä vuonna 2004 (Työryhmämuistio 2004:12) ja tarkistettiin vuonna 2011 (Työryhmämuistio mmm 2011:6). Siemenviljelysten vanheneminen, metsänjalostusohjelman eteneminen sekä yhteiskunnan ja ympäristön metsiin ja metsien käyttöön asettamat haasteet vaativat uutta pohdintaa tulevaisuuden alueittaisista metsänuudistamistarpeista, eri puulajien tulevista merkityksistä ja näistä johdettavista siemenviljelysten perustamistarpeista.

2 Lausunto

Tässä esityksessä metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelmaksi valmisteluryhmän tehtävänä on ollut 1) päivittää arvio Suomen metsätalouden siementarpeesta vuoteen 2060; 2) tarkentaa edellä mainitun arvion pohjalta männyn, kuusen ja koivun siemenviljelysten perustamisohjelmia siten, että metsätalouden siemenhuolto tulisi turvattua, huomioiden nykyisen perustamisohjelman loppuunsaattamisen; 3) esittää mitä muiden puulajien siemenviljelyksiä tulisi perustaa ja mille alueille; 4) esittää arvio siitä, missä määrin Pohjois-Suomessa on mahdollista perustaa siemenviljelyksiä ja missä määrin siemenhuolto perustuisi jatkossa metsikkösiemenen varmuusvarastoinnille; 5) päivittää arvio siemenhuollon turvaamisesta aiheutuvista kustannuksista siemenviljelysten perustamisen osalta; sekä 6) päivittää siemenviljelysten liiketaloudellisen kannattavuuden analyysi. Laaja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijaryhmä on valmistellut ohjelmaa MMM:n johdolla. Ohjelman valmistelussa on osallistettu laajasti sidosryhmiä, erityisesti metsänjalostuksen ja siemenhuollon neuvottelukuntaa hyväksikäyttäen. Neuvottelukunta osallistui tulevaisuuden puulajien painopisteiden määrittelyyn vastaamalla heille suunnattuun kyselytutkimukseen, ja heille esiteltiin valmisteilla olevaa työtä prosessin eri vaiheissa. Lisäksi työryhmä on kuullut erillistapaamisissa metsäpuiden siementuottajien ja valtiovarainministeriön edustajia sekä haastatteli kahdeksaa metsätaimaa tuottavaa yritystä. Työryhmän esitys on huolellisesti valmisteltu ohjelmaluonnos, jossa perusteellisesti käyty läpi kaikki ohjelmatyön tavoitteet. Siemenviljelysten perustamistilanne käydään läpi puulajeittain ja alueittain, SV-ohjelmaa 2011

verrokkina käyttäen esittäen siementen käyttö ja sen vaihtelu. Toimintaympäristön muutokset, ml. monet keskenään ristikkäiset paineet metsien käytölle, tekevät tarvittavan uudistamismateriaalin määrän ennustamisesta hankalaa. Työryhmän valitsi kaksi lähestymistapaa tulevaisuuden tarpeiden arvioimiseen: 1) muutokset lajivalinnassa, metsänjalostuksen ja siemenhuollon neuvottelukunnan jäsenten arvion perusteella ja 2) uudistamismateriaalin tarve eri metsänkäsittelymenetelmien skenaarioiden pohjalta. Ennustaminen on hankalaa, mutta näiden lähestymistapojen avulla, skenaariotyötä vielä riskianalyysillä täydentäen, työryhmä kykenee arvioimaan vakuuttavasti tulevaisuuden uudistamistarpeet, ja niistä johdettavat siemenviljelysten perustamistarpeet eri lajeille ja alueille. Ohjelman sisällöstä ei ole huomautettavaa, se on asiantunteva ja selkeä, monipuoliseen analyysiin perustuva arvio siemenviljelysten perustamistarpeista. Työryhmän ehdotus uuden siemenviljelysten perustamisohjelman säännöllisestä päivittämisestä on tarpeellinen metsätalouden toimintaympäristön mahdollisten muutosten vuoksi.

3 Lausunnon tiivistelmä

Metsänviljelyaineistoa on oltava saatavilla koko maassa ja kaikilla viljeltävillä puulajeilla, ja tuohon tarpeeseen vastaa uusi metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelma. Työryhmä, MMM johdolla, on tuottanut sidosryhmiä kuullen päivitetyn arvio Suomen metsätalouden siementarpeesta vuoteen 2060 ja tarkentanut arvion pohjalta männyn, kuusen ja koivun siemenviljelysten perustamisohjelmia. Ohjelman sisällöstä ei ole huomautettavaa, se on asiantunteva ja selkeä, monipuoliseen analyysiin perustuva arvio siemenviljelysten perustamistarpeista. Työryhmän ehdotus uuden siemenviljelysten perustamisohjelman säännöllisestä päivittämisestä on tarpeellinen metsätalouden toimintaympäristön mahdollisten muutosten vuoksi.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 17.05.2023 klo 07:52:07.

Lausunnon valmistelija(t):
Katri Kärkkäinen
Matti Haapanen

Liitteet:

Tiedoksi: